

BIBLIOTECA R & R

CONTEMPORANI ROMÂNI

Colecția **Biblioteca R & R** este coordonată de
Raluca Lazarovici Vereș

PAUL GOMA

PATIMILE

după

PITEȘTI

r o m a n

ediție definitivă
îngrijită de Flori Bălănescu

Editura Ratio et Revelatio

Oradea

2016

Redactor: Damaris Vede
Coperta: Dumitru Ungureanu
DTP: Horia Șandor

Tipărit la Metropolis SRL Oradea
e-mail: metropolis@rdsor.ro

Copyright © 2016

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GOMA, PAUL**

Patimile după Pitești / Paul Goma ; ed. îngrijită de
Flori Bălănescu. - Oradea : Ratio et Revelatio, 2016

ISBN 978-606-8680-44-6

I. Bălănescu, Flori (ed.)

821.135.1-31

343.8(498 Pitești)(0:82-31)

Pe copertele 1 și 4: Neagra, Jilava, februarie 2012, detalii;
foto Flori Bălănescu.

Editura Ratio et Revelatio, Oradea
str. Sofiei, nr. 3, Bihor, România, 410183
e-mail: office@ratioet revelatio.com

www.ratioet revelatio.com

Romanul **Patimile după Pitești** a fost scris între 1978-1979, în românește, și a avut pînă în prezent cinci ediții în limba de origine:

1. Dialog 73/76, martie 1990, dactilogramă fotocopiată, îngrijită de Ion Solacolu;
2. Cartea Românească, 1990;
3. Dacia, 1999;
4. Anamarol, 2007;
5. Ediția de față, definitivă.

Romanul **Patimile după Pitești** a fost tradus în:

1. franceză – **Les chiens de mort**, Hachette, Paris, 1981, în traducerea lui Alain Paruit;
2. neerlandeză – **Het vierkante ei**, Elsevier Manteau, Anvers, 1982, în traducerea Andreei Borbel;
3. germană – **Die rote Messe**, Thule Verlag, Köln, 1984, în traducerea lui Lucian Grigorowitsch.

Cuprins

PRIMA PARTE	11
PARTEA A DOUA	73
PARTEA A TREIA	225
ULTIMA PARTE	267
Nota autorului la ediția Cartea Românească, 1990.....	303
Fragment din cronică la volumul <i>Memorialul Ororii</i> , editura Vreamea, București, 1995.....	319
Nota autorului, din 27 martie 2004	323

Și scris:

„Crima-de-gîndire nu aduce moartea.

Crima-de-gîndire este moartea”.

*Acum, că se recunoștea mort, important
era să rămînă cît mai mult timp în viață.*

Orwell, 1984

PRIMA PARTE

– Nimeni nu mai mișcă!

Porcul (de director, de prim-gardian, de politic, de cine-o fi) m-a trezit, mi l-a alungat pe Elisav, în sfârșit, adus – eram la o întinzătură de buze de urechea lui frate-meu, porcul de cine-o fi mi l-a speriat, zburătăit, cine știe când o să mi-l mai apropie, ca să-l întreb, să-i spun să-mi spună de sora noastră, Seliva.

Nimeni nu mai mișcă? N-au decît să nu mai miște cei care mișcau, eu, din patul meu, cu picioarele mele făcute zob, cu măruntaiele făcute scrob, cu întrebarea mea pentru frate-meu, eu nu mișcasem nici în gând, nici măcar în visul cu el, revenit, îi privește pe sănătoși – vreau să spun: pe mișcători.

Îmi readuc pleoapele peste ochi, nădăjduind că Elisav nu a fost prea departe alungat, sperînd să mi se întoarcă, să stăm de vorbă, ca între frați – și încă gemeni –, să ne întrebăm împreună dacă sicriul era cu ea; sau fără. Fiindcă acum nu mai contează rotulele sfărîmate de gloanțele lui Csáky; nici găurile din genunchi scurmate de Drăgan cu creionul chimic; nici „confruntarea” cu bătrînii (nici chiar ceea ce *nu-i* făcuseră mamei, sub ochii mei) – ca să nu mai vorbesc de proces, de sentință, de infirmeria închisorii din Codlea; n-ar conta nici faptul că m-au adus aici, la Pitești,

tot închisoare, cînd locul meu ar fi la Văcărești; într-un spital adevărat, nu în această celulă numită 4 *Spital*, amintire a unei foste infirmerii de pușcărie. Pleoapele strîns-strînse, nu contează unde se va fi aflînd, cu trupul, Elisav: la munte, cu partizanii?: înzidit în vreo pivniță?; la naiba, undeva prin Iugoslavia, umblînd numai noaptea și spre Apus, numai spre Apus?; în Italia, de unde urmează să ia avionul?; la Poarta Casei Albe, pe punctul de a bate – dacă nu cumva a și făcut-o – pentru a le spune vacilor-încălțate de americani să vină odată!, cum ne-au promis, să vină, să ne scape de ruși? Ceea ce contează acum, 6 martie 1950, aici, pe spate; nemișcat, cu ochii bine închiși: sicriul pe care securiștii îl îngropaseră în prezența noastră, la 10 decembrie, în cimitirul din Albota, era – cum era: cu sau fără ea?

– Fiecare la locul lui!

Îi privește pe cei ne-aflați la locurile lor, eu sînt la al meu, pe patul meu, pat adevărat, cu saltea adevărată – aici, unde m-a repartizat șeful camerei; aici, pe patul meu, lipit de al lui, și acela adevărat; să treacă – la locurile lor, pe priciuri – ne-trecuții; eu am altă treabă, eu n-am treabă cu ei, eu vreau să aflu (după ce Elisav are să mă întrebe) cum era sicriul: cu?, fără?

– Din clipa asta, nimeni nu mai vorbește!

Din clipa asta, nimeni n-are decît să nu mai vorbească – deși nu vorbise directorul Dumitrescu; deși nu vorbise ofițerul politic Marina; nici prim-gardienii Mîndruță, Ciobanu; nici măcar sergentul Georgescu. Deși.

– Din clipa asta, nici o mișcare, nici un sămn!

Rostitorul a rostit: *sămn*. *Sămn* a spus spuiorul.

Abia acum – ca la un semn – încremenesc. Îi simt pe colegii de celulă (îi simt cu pielea obrazului, cu genunchii putrezind, cu limba îngroșînd), îi simt încremeniți, înain-

tea mea – în timp, deși am venit mai târziu, m-am așezat cu încremenirea în fruntea lor, tocmai fiindcă mă aflu alături, pe un pat adevărat, nu pe prici.

Încremeniți – asta să fie inhibiția de protecție? Așa încremenesc și antilopele?

Sămn a zis zicătorul. Și este semn, semnal – la rîndu-i, pregătit, însă atît de necrezut în enormitatea lui, încît și-a pierdut funcția de avertizor, de îndemnător să te aperi de primejdie, fie și doar prin fugă. Semnul-semnalul de acum, avertismentul ne avertizează: nu mai avem scăpare.

Inhibiție de protecție – înainte, nu acceptam nici noțiunea, cuvintele: inhibiție, fie! – dar, protecție? În măsura în care, după semnal, pericolul nu se abate asupra ta (sau: doar asupra ta, nu), desigur, scapi, dar nu pentru că te-ai fi apărat, protejat, eventual, apărat activ, ci pentru că... amenințarea aceea n-a dat și peste tine. Inhibiție de protecție – ce fel de protecție, dacă încremenești?; și aștepți? Aștepți, ce: să se apropie agale, de tine, inhibatul-protejat, și să te înghită fără efort.

Oricum, am încremenit. Mașina s-a oprit.

Însă, printr-un miracol al compensației, iat-o dînd înapoi. Cu o fracțiune de milimetru, cu o frîntură de secundă – cu cîte un dinte de roțiță. Bineînțeles, în continuare înainte, nu se poate. Îndărăt, în ciuda primei impresii, nu se poate; nici în stînga, nici în dreapta. Și, totuși, un dinte de roțiță se mai poate: dacă nu de scăpare, atunci de întîrziere. Și dacă nu înainte, nu înapoi, iată: în jos (ori în sus) merge încă, se mai poate: memoria, memoria, maica noastră ocrotitoare (atît cît poate), memoria, maica noastră, mîntuitoarea, memoria, ultimul recurs și reazem, singura mîngîiere, înainte de plecarea încolo, dincolo, unde nu-i nici durere, nici încremenire...

Un dinte de roțiță în sens invers (acum, în cel adevărat), un dinte de răgaz – se spune, se scrie că, atunci când mori, ți se, ori îți singur derulezi întreg drumul de pînă acolo, de pînă atunci; înainte de a pleca, te mai scalzi o dată în ceea ce ai fost (ca să ai ce regreta?; ca să te consolezi?), iar filmul este proiectat de-a-ndăratelea, începe cu sfîrșitul, ca să poată face legătura cu începutul – ce va începe odată ce sfîrșitul va sfîrși.

1.

Sămn a rostit rostitorul.

Semn că trebuie să amîn, evit – mă las retrogradat cu un dinte de roțiță, acolo unde sămnul încă nu mă atinge, memoria, maica noastră, mă naște invers, cu pîntecele ei re-primitor – pînă ieri, pînă ieri la prînz, pînă aici, pînă în dreptul uşii:

– Tu, măi, ceala şchiop!, zisese şeful camerei. Tu-ai să şăzi aicea, pe pat – Cori, treci în locul lui Roşca, Roşca pe prici! Aşa! Brava! Partizanii din Făgăraş, fiindcă şi-or dat sîngele, primesc pat adivarat...

Eram lac de sudoare îngheţată, privirea mi se aburise de durere, așa că nu fusesem în stare să-i răspund şefului că nu eram partizan, cît despre sînge, nu mi-l dădusem, îmi fusese luat...

... De dimineață, de cînd, în celula de la subsol, unde făcusem carantina – și unde fusesem anunțați de mutare – nu avusesem timp (nici voie) să mă întind, fie și jos, pe ciment, ca să nu mă mai sprijin pe genunchii care abia dăduseră primele semne de vindecare că, iată, din nou erau puși la grea încercare. Adevărat: de la subsol pînă aici, la al doilea etaj mă purtaseră de subțiori Șaptefrați și Damaschin, însă genunchilor mei le-ar fi trebuit o targă, măcar o lectică din brațe împletite. Dar, de cum prietenii mei își înlănțuiseră mîinile, ofițerul politic Marina se năpustise asupra lor, cu pumnii, cu picioarele:

– Țsta-i ajutor-legionar, bandiților! Să urce singur, singur a ridicat mîna împotriva poporului și-a clasei...

– Vezi, bre, dacă ridici mîna?, se hlizise Mihai Șaptefrați. 'Potriva...? 'Ncitoarea te arde peste bot, de rămîi şchiop, ca un dujma' 'răit care – așa-ți tre'!

Gluma îl costase pe Mihai un șpiț de cizmă în gleznă, de la Marina, și un ciomag peste ceafă de la prim-gardianul Ciobanu – care, ca să nu fie bănuț de... favorizare, îl croise și pe Gabriel Damaschin:

– ‘Ț-auzit, bă, ce-o ordona’ tova’ ‘lent? S-urce singu’! Voi ‘l proptiț’ de subsori, de să nu bușasc’ – ‘zecuta’!

Ciobanu: o vită. Însă nu la Ciobanu mă uitasem, lung, apăsat, pieziș; ci la bestia de politic: îmi dezvelisem dinții, ca frate-meu, și îl ameninșasem în gând: „Lasă, tu, lasă: Elisav e liber, pune el mâna pe tine, îți plătește el – și pentru Seliva, și pentru Mihai, și pentru urcușul meu...” – urcuș pe care îl și începusem, în compas, cu picioare țepene și sub directa bătă a lui Ciobanu. O vită.

Beat de durere, cu urechile vuind, înregistrasem totuși dimensiunile neobișnuite ale camerei – deja plină-stup (o sută de deținuți?, o mie?), dar nu înțelesesem ce favoare îmi făcea individul cu șapcă proletară și corn de rinocer în loc de bărbie, acordându-mi „pat adivarat”, netrimitându-mă pe prici, unde recunoscusem pe câțiva colegi de la subsol aduși înaintea mea.

– O să fim megieși, o vreme..., auzisem glasul vecinului de pat (stăteam cu ochii închiși, fericit că nimeni nu se mai sprijină, greu, în bieții mei genunchi). De-aici ai vedere frumoasă, aleasă, ca dintr-o lojă de orchestră – este, Pop Cornel?

Îmi sărise inima din loc: spusese Pop și mai cum? Cumva: Pop Elisav? Parcă, nu, parcă altfel de Pop, a, da: Cornel – de ce Cornel? De ce da, de ce nu, bine că nu Elisav – Elisav e liber, lasă, tu, lasă, Elisav trebuie să rămână afară, nu numai ca să treacă granița în Iugoslavia, de acolo în Italia, de acolo să zboare peste apă, să bată-n Poarta Casei Albe, să le explice măgarilor de americani ce porcărie

făcuseră, dîndu-ne rușilor – să le spună, să le facă și un desen, să-i scuture, să-i trezească! Și să-i aducă încoace, să ne libereze! De asta, dar nu numai: ci așa; să știu eu că Elisav e liber. Mai exact: ne-arestat, fiindcă liber ar fi, chiar înzidit, ca Medrea cel mic... În cele trei luni de cînd însumi eram ne-liber, înțelesesem, mă obișnuisem cu celelalte fețe ale libertății lui Elisav: mort de frig, de foame, de epuizare, uitat în ascunzătoare – o groapă săpată în grădină, o pivniță cu pereți dubli, o peșteră căpăcită; căzut, adormit, dintr-un copac și mîncat de lupi, ori agonizînd, lung, cu oasele rupte, cu măruntaiele sparte; împușcat de înșiși partizanii (nu cunoscuse parola – se zice că au fost cazuri); sinucis. Mă obișnuisem și cu ceea ce era și mai al lui: în clipa în care ar fi constat că a încetat de a mai fi liber, Elisav ar fi încetat să trăiască, ar fi murit, pe loc, *de arestare*.

Dar dacă, totuși, „Megieșul” rostise: Pop Elisav?, mă întrebasesm, cu genunchii, dintr-o dată, înghețați. Și nu: deasupra, la capul meu, glasul lui Fuhrmann:

– Aaaa! Deci dumneata ești celebrul Cornel Pop de la Medicina din Cluj – încîntat... Am auzit atîtea despre dumneaa...

– Ai auzit! Di un'e-ai auzit, măi?! Megieșul nu numai că se răstise, nu numai că îi spusese lui Fuhrmann: *măi* – dar pusese o întrebare-cu-epoleți.

– Di onde-am auăzeeet?, își ovreise Fuhrmann glasul. Așă sî triiesc iu, de n-am auzăt di la radiu Maskvâ, din gora lu' Levitan, văr cu mătușa unui unchi di la mini di la Vilna – da' matali ci feli di radiu ascultî, domn' căprarmajor?

Bravo, Fuhrmann! I-ai închis „gora” Megieșului – care, după ce înghițise îndelung, sonor, cu buzele dintr-o dată albe, izbucnise în rîs – un rîs alături, gros, gras:

– Ha-ha-ha! Ho-ho-ho! Dar tu ai umor, măi perciunatul! N-oi fi cumva student la Conservator, clasa Circ? Ho-ho-ho!!

Veselie mare. Cam scîrțuitoare, în gura „vechilor” din cameră, numai ei rîdeau. Grupul format în jurul meu se îndepărtase cu, în centru, Megieșul – care-i depășea pe toți cu un cap, ba nu: cu o bărbie – are bărbia ca un pumn, ca un pumnal, bărbieșul... Îmi era rău, rău, durerea începușe bătaia de metronom în genunchi, la subțiori, între picioare, semn că infecția, infecția... „Doctorii” din celula de la subsol nu se aflau prin preajmă, nimeni nu mă lua în seamă, așa că mă adresasem unuia în costum maroniu, un necunoscut oprit la picioarele mele. Însă el nu mă auzise, desigur, din pricina rumorii de celulă; ori se prefăcuse, altfel de ce-ar fi întors privirea de la mine? Căutasem cu mîna, la întîmplare, pe lîngă căpătîi: dădusem peste o mîna, o apucasem, o scuturasem, orbește:

– Fii bun și caut-l pe Bîrsan, e medicinist, la Cluj...

În primul moment, crezusem că mîna străină se smucise cu atîta violență, fiindcă stăpînul ei se grăbise să-l caute pe „Decan”, cum i se spunea. Dar numai decît ceva șuierase, lat. Abia cînd cureaua mă plesnise pentru a treia oară și tot peste obraz, îmi acoperisem capul cu mîinile.

– Ești nebun, Cornel? Ce te-a apucat? De ce...?

Glasul lui Octavian Apolzan. La capul meu careva gîfîia, se zbătea, mormăia, mîrîia, gema. Tropote încoace – apoi glasul Megieșului:

– Ci-i aicea, măi!? Ci s-a-ntîmplat, măi?!

– Aș vrea și eu să știu ci-s-a-ntîmplat-măi!, îl imitase Apolzan. Cu el, cu Pop Cornel – cum de-a ajuns în halul...

– Ci hal, măi?! Ș’ tu, Pop Cornel: la locul tău!!, strigase Megieșul.

De parcă ar fi spus „marș!” unui câine. Peste căpățiul patului apăruse deasupra mea capul șefului de cameră – mai exact: bărbia, monstruoasă, văzută de jos. Mă întrebuse – cu alt glas:

– Te-o lovit? Rău de tot? Iartă și tu, Cornel nu șade bine cu nervii... S-o fi mîniat că i-ai luat patul...

A, da? A, da, spusese: „Cori, treci în locul lui Roșca” – Cori, desigur, de la Cornel... Numai că eu nu-i luasem patul. Nu eu i-l luasem:

– Dumneata m-ai adus aici, spusese, dînd să mă ridic. Puteam sta foarte bine pe prici, cu băieții, cu ai mei...

– Șăzi ghinișor. Megieșul mă apăsase la loc. Ș’ noi sîntem băieți, de-ai tăi sîntem ș’ noi – este, Cornel? Este! Șăzi ghinișor unde șăzi, ci, nu-i bine la noi? Pat adivarat, saltè... Unde mai pui... priveliștea – de-aici ai să vezi ca dintr-o lojă de orchestră – este, Cori?

Cel în costum maron – aflat în același loc, la picioarele mele – încuviințase cu grabă, din cap (mi se păruse, ori chiar schițase și o poziție de drepti?). Cum așa: pe el, pe maroniu, să-l fi apucat eu de mîină? El să mă fi lovit cu centura? Dar cînd?, cum? – doar se afla în același loc, la picioarele mele, și atunci cînd găsisem mîina, și atunci cînd... mă lovise, și atunci cînd intervenise Apolzan. Genunchii sînt de vină, numai din pricina lor, infecția, infecția...

– Ești tot din Făgăraș?, îl întrebasesem pe costumat și zîmbisem, doar nu mă puteam supăra pe cineva care nu stătea bine cu nervii, orice mi-ar fi făcut – apoi, fiindcă el nu părea să înțeleagă, adăugasem: Deși nu toți Pop-ii sînt făgărășeni... și zîmbisem iar.

– Ce?, făcuse el, într-un tîrziu, și ceva care ar fi putut să fie și veselie îi boțise gura. Ce?

– Am vrut să spun că și pe mine mă cheamă Pop.

– Nu, nu, nu! Mă confunzi!, se apărase maroniul. Pe mine mă cheamă Gherman...

– Pe mine, Țurcanu!, Megieșul se trântise pe patul de alături. Eugen Țurcanu – ai auzit de mine?

Ca să nu-l offensez – nu auzisem de el – zisesem:

– E un nume frecvent în Basarabia.

– Coom?, se mirase el. Pi ci lume trăiești? Republica Socialistă Sovietică Moldovenească, nu Basarabia! – și, înainte ca eu să pricep dacă mă corectase cu ironie ori serios, scăzuse tonul: ‘S di pi la Rădăuț’, cunoști pe-acolo?

Ca să nu-l offensez – nu, nu „cunoșteam pe-acolo”, clătinasem din cap și ridicasem din umeri, a scuză. Dar el:

– Păcat, ești legionar?

Nu-mi plăcea, dar deloc nu-mi plăcea felul lui de a încheia răspunsurile răsucindu-le în întrebare, așa că spusese, cu ochii în tavan:

– Păcat – dumneata ești?, și mă aplecasem spre el, atît cît îmi îngăduiau genunchii.

Nu-i plăcuse „răspunsul” – de ce, doar așa răspunsese și el. Ochii, din căprui, se făcuseră gălbui. Se străduise să zîmbească, arătînd din bărbia ca un picior, spre picioarele mele:

– Ș-atuncea? Cum, de ce? Te-ai jucat de-a... partizanii și jăndarii? Ai făcut pe partizantul?

– Asta era?, am zis. Vasăzică: fiindcă eu n-am auzit de dumneata și nu cunosc pe-acolo, rezultă că m-am jucat de-a partizantul – ca legionar, evident, toată lumea știind că securiștii trag numai în picioare îmbrăcate în cămașă verde – așa se joacă... pi la voi, pi la Rădăuț? Ascultă, colega: sînt de curînd arestat, mi-am petrecut timpul numai prin infirmerii, prin spitale, nu cunosc celula. Deci, nici eventuala etică de celulă, potrivit căreia te prezinți, nu ca

cel care ești ori crezi tu că ai fi, ci ca, să zicem, cel pe care ceilalți te-ar vrea...

Mă cam încurcasem – însă vecinul tresărise. Și se ridicase într-un cot. Și mă soma cu uitătura lui galbenă să mă explic. Mersesem, poate nu prea departe, dar sigur, într-o fundătură – din pricina genunchilor infectați. Îmi era greu să vorbesc, totuși, mă străduisem:

– Mi s-a mai întâmplat asta... Unii, aflînd că am fost împușcat în picioare, își închipuie că trebuie să fiu neapărat partizan, ca să mi se îndeplinescă una ca asta – parcă m-ar vrea, parcă le-ar face lor plăcere să mă știe partizan, executor a cincizeci de ruși, dinamitor a trei poduri, distrugător a șase trenuri rusești...

– Ș’ n-ai zvîrlit tu-n aer măcar un podeț?, mă chestionase, în glumă, megieșul. Ș’ n-ai împușcat tu măcar un ostaș sovietic?

– O să te decepționez: n-am! Nici măcar un, ca să zică așa, picior de... rus (și apăsasem). Ale mele – vorbesc de picioare – au cunoscut oarecari plictiseli într-o oarecum plicticoasă împrejurare, la Sibiu...

– În munții Sibiului?

– O să te decepționez: nu în munți, în oraș – soră-mea...

– Arestată și ea? Ori încă liberă?

– Te interesează soră-mea? Sau numai... libertatea ei? N-aș spune că ești o persoană discretă, nici din caleafară de reținută – dar pentru că sîntem... megieși, îți încredințez o taină...

– Dă-i drumul! S-auzim!

– Auzi-o: Rușii au liberat-o pe soră-mea...

– Cum așa?

– Uite cum-așă; cu balalaica: ta-ta-ta-ta-ta!, defini-

tiv – nu ca pe mine provizoriu, vreau să spun: numai în genunchi. Dar a dumentale?

Galbenul din ochi dăduse întâi în violaceu; apoi se cenușise. Vecinul meu de pat înțelese, fulgerător... răspunsul-întrebat. De acea dată însă răspunsese ca oame-nii, doar prin răspuns:

– *Ale* mele – sînt două... tăcuse el, dintr-odată, răgușit, apoi oftase din adînc: Am o fetiță, Oltea o cheamă. Oltea o cheamă și pe mamă-sa...

Offînd, se dezumflase, se micise; pînă și bărbia i se ștersese. Rămăsese pe spate, cu mîna dreaptă sub ceafă, cu privirea atîrnată de tavanul celulei. Pieptul se ridica, scădea cu șchiopătări, de la oftaturi.

Mă năpădisese mila: bietul de el, avea soție și copil – fetiță, Oltea o chema, ca pe maică-sa... Trebuia să bănuiesc, arăta cu cel puțin zece ani mai în vîrstă decît mine, avea deja riduri... Să fie student-întîrziat – de război? Ori absolvise demult facultatea – care-o fi –, însă nu-și trecuse licența? Oricum, are statut de încă-student, altfel n-ar avea ce căuta la Pitești.

Aș fi vrut să-i spun o vorbă bună: pentru noi, studenții celibatari, e mai ușoară pușcăria; dorul nu ne leagă decît de părinți (de care tot începusem a ne îndepărta), eventual de o iubită (de care abia începusem să ne legăm), pe cînd „bătrîni”, cu neveste, cu, mai ales copii...

Căutam, febril, cuvinte potrivite, cuvinte de încurajare cînd, între două oftaturi reprimite, Țurcanu întrebese, mă întrebese:

– Dar frate-tău?

Frate-meu? De unde știa că am un frate?

Avusesem noroc: chiar atunci Bîrsan cu întreg alaiul

de doctori se apropiase – altfel nu știu ce aș fi răspuns. Mai exact: nu știu ce anume n-aș fi răspuns.

2.

Din clipa asta, nici o mișcare, nici un sămn.

Din clipa asta, a poruncit poruncitorul. Clipă din care mă extrag cu încă un dinte de roțiță, mai încolo și mai spre maica noastră – pînă ieri dimineață, în celula de la subsol:

– Ciobanu!, răcnise, furios, Dumitrescu, directorul. Ce-i cu schilodul ăsta, aici, la mine? Mi-l pui pe prima dubă de București! Să facă ei borș din el!

Îmi luasem rămas bun de la băieți, le urasem, îmi uraseră: „Liberare grabnică” – însă nu eu fusesem scos din celulă, ci ei, după listă. Rămăsesem singur. După vreo jumătate de ceas intrase Marina, politicul:

– Nu cunoști regulamentul, banditul? Drepti!

Încercasem să-i spun că nu pot; că sînt bolnav, că genunchii... doar fusese de față cînd domnul director ordonase să fiu trimis la spital. Politicul mă silise să mă ridic din pat; să rămîn în picioare, departe de orice sprijin:

– Ce culoare politică ai, banditul? Țărănist? Liberal? Lacheu social-democrat? Legionar!, nu mai era întrebare, ci afirmație, acuzație.

– Nici una, zisesem.

– Cum, nici una, banditul?!, și-mi trăsese o palmă.

Toți popii sînt legionari!

– Tata e învățător, nu popă.

– Minți, bestie fascistă! Ți se spune Pop și nu ai popi

în familie?

– Vi se spune Marina și nu aveți marinari în fami'...?

Dăduse un pas îndărăt:

– De unde știi, banditul, cum mă cheamă?

– De la domnul director, el v-a rostit...

Mă oprisem singur, nu spusese: „numele”. Desigur, nu de la director auzisem cum „i se spune”, băieții vorbeau prin celulă, cu toții știau că Marina e numele de împrumut, însă nu i-l cunoșteau pe cel adevărat; unii pretindeau că e ceva asemănător, Mahren, Mayer; alții că ar fi o traducere, iar Fuhrmann zicea că știe precis: îl chema Ițicovici.

Actualul Marina îmi arsese încă o palmă:

– Ia spune, pui de năpîrcă: crezi în Dumnezeu?

– Bineînțeles. Sînt creștin, botezat.

Mă apucase de gît cu amîndouă mîinile:

– Ce vrei să spui, anti... anticomunistule, fascistule?

Că alții nu sînt botezați?

Clătinasem din cap că nu; nu asta.

– Atunci, ce? Faci ură de rasă, cu mine? Vrei să mă bagi în cuptor la Auschwitz? Să mă spînzuri, de limbă, la Abator? A venit timpul să vă spînzurăm noi pe voi, criminalilor! Fasciștilor! Legionarilor! Cum îndrăznești să pretinzi că nu ești legionar? Atunci ce cauți în închisoare? Vrei să pretinzi că justiția noastră a greșit? Justiția noastră? Dar tu cîți ostași sovietici din Armata Roșie liberatoare ai asasinat mișelește, bestie sîngeroasă? Cîți? Cîți?

– Îmi cunoașteți dosarul..., am reușit să spun, îmi dăduse drumul de gît. Știți bine că eu nu...

– Știi bine că tu, da! Fiindcă-ți cunosc dosarul, asasinule, criminalule! Ai făcut parte dintr-o organizație subversivă, teroristă și legionară! Finanțată și înarmată

de anglo-franco-americani! Îi atrăgeai pe tovarășii noștri sovietici în cursă, cu ajutorul muierilor! Și-i asasinai mișelește! Tu și cu banditul de frate-tău – noi știm tot! Voi, frații Pop ați instructat-o pe curva de soră-ta, să-și pună curul la bătaie...

Nu mai înregistrasem urmarea: căzusem grămadă, ocupînd, pe ciment, strict, locul ocupat de tălpi; mă prăbușisem în mine – de neputință, de durere, de umilință. Cum putea vorbi, așa, de Seliva? Horcăisem, de acolo, de jos:

– Să nu... Să nu... Să nu...

Voiam să-l rog, să-l implor să nu vorbească așa de sora noastră, de Seliva. Însă Marina era gata-speriat, așa că se năpustise la ușă, bătînd cu pumnii, cu picioarele, zbierînd, în falset, guiînd:

– Gardaa! Gardaaa!! – apoi, după ce ușa se deschisese (Ciobanu fusese tot timpul îndărătul ei, simțisem). M-a atacat, fascistul! A vrut să mă asasineze, legionarul!

– Fiți pe pace, tova' 'lent, s't acilea, nu s-a atins de 'mneavoastră, vi s-a părut – că, dac-ar fi-ncercaaaa'...

Marina însă o știa pe a lui:

– M-a atacat, îți spun! Mă urăște de moarte vrea să mă... Imediat să-l bagi la 4 *Spital!*

– S' trăiți, tova' 'lent, da' tova' 'rector a dat ordin să-l pun pe dubă, ca infirm.

– Aici, eu dau ordin! Eu sînt politicul! Îl duci la 4 *Spital* – ordin de la mine! Să-l vindece, acolo! Du-l i-me-di-at!!

Așa că fusesem dus i-me-di-at la camera 4 *Spital*.